Care este instanţa competentă

Germania

Jurisdicţia internaţională a instanţelor germane se stabileşte fie în conformitate cu actele juridice relevante ale Uniunii Europene, fie pe baza dreptului internaţional autonom de procedură civilă, care include şi convenţiile internaţionale. Chestionarul vizează doar aspecte ce ţin de jurisdicţia naţională.

1 Ar trebui să mă adresez unei instanţe de drept comun sau unei instanţe specializate (de exemplu unei instanţe cu competenţe în materie de litigii de muncă)?

Există două sisteme diferite de instanțe pentru litigii civile în Germania: instanțele civile (*Zivilgerichte*) și instanțele competente în conflicte de muncă (*Arbeitsgerichte*).

Instanțele competente în conflicte de muncă au jurisdicție asupra tuturor litigiilor civile dintre angajați și angajatori și asupra litigiilor dintre partenerii sociali. Celelalte responsabilități ale instanțelor competente în conflicte de muncă sunt enumerate la articolele 2 și 2a din Legea instanțelor competente în conflicte de muncă (*Arbeitsgerichtsgesetz*, ArbGG). Conform articolului 5 alineatul (1) teza a doua din Legea instanțelor competente în conflicte de muncă, acestea au competențe și asupra litigiilor dintre persoanele aflate într-o situație similară angajaților și clienții acestora. Toate celelalte litigii civile intră în competența instanțelor civile, care sunt instanțe de drept comun.

2 În cazul în care instanţele de drept comun sunt competente în materie (respectiv acestea sunt instanţele care sunt responsabile de soluţionarea unor astfel de cauze) cum pot şti cărei instanţe anume trebuie să mă adresez?

2.1 Există o diferenţă între instanţele de drept comun „inferioare” şi „superioare” (de exemplu instanţe districtuale considerate instanţe inferioare şi instanţe regionale considerate instanţe superioare) şi, dacă există, care este instanţa competentă pentru soluţionarea cauzei mele?

Instanțele civile de prim grad de jurisdicție sunt instanțele locale (*Amtsgerichte*) și instanțele regionale (*Landgerichte*).

1. În principiu, litigiile civile se judecă la instanțele locale dacă suma în litigiu nu depășește 5 000 de euro și dacă instanța regională nu are competență exclusivă [articolul 23 alineatul (1) din Legea privind organizarea instanțelor (*Gerichtsverfassungsgesetz*, GVG)].

Instanțele locale au, de asemenea, competență exclusivă în cazurile de mai jos, indiferent de suma în litigiu (articolele 23 și 23a din Legea privind organizarea instanțelor).

Instanțele locale au competența de a judeca litigii având ca obiect creanțe care decurg dintr-un contract de leasing rezidențial sau existența unui astfel de contract de leasing [articolul 23 alineatul (2) litera (a) din lege].

În plus, instanțele locale au competența exclusivă de a judeca cauze familiale și, în general, chestiuni din domeniul jurisdicției necontencioase [articolul 23a alineatul (1) prima teză, punctele 1 și 2].

Instanțele locale au, de asemenea, competență exclusivă în alte chestiuni prevăzute la articolul 23 alineatul (2) literele (b)-(d) și (g) din Legea privind organizarea instanțelor.

2. La instanțele regionale se judecă în primă instanță toate litigiile civile care nu sunt de competența instanțelor locale. Este vorba, în principal, de litigii a căror sumă depășește 5 000 de euro.

În special, instanțele regionale au competența exclusivă de a judeca în temeiul articolului 71 alineatul (2) din lege, indiferent de valoarea care face obiectul litigiului:

- cauzele introduse împotriva autorităților fiscale, pe baza legislației privind funcția publică,
- cauzele care au la bază informări publice false și înșelătoare privind piața de capital sau nerealizarea unor astfel de informări, utilizarea unor informări publice false și înșelătoare privind piața de capital sau neinformarea publicului cu privire la faptul că aceste informări publice privind piața de capital sunt false sau înșelătoare,
- litigiile care se referă la dreptul cumpărătorului de a dispune și la dreptul aferent al contractantului de a solicita adaptarea remunerației pentru contractele de construcții în sensul articolului 650a din Codul civil (*Bürgerliches Gesetzbuch*, BGB)
- și cauzele legate de răspunderea funcționarilor publici.

Instanțele regionale pot institui secții comerciale (articolul 93 din Legea privind organizarea instanțelor). Acestea au competența de a judeca, printre altele, acțiunile civile introduse împotriva întreprinderilor și litigiile în materie de cecuri și cambii. Articolul 95 din Legea privind organizarea instanțelor conține o listă completă a competențelor secțiilor comerciale. Judecarea cauzei în secția comercială trebuie solicitată de reclamant în cererea sa de chemare în judecată [articolul 96 alineatul (1) din lege].

2.2 Competenţa teritorială (instanţa din oraşul A sau din oraşul B este instanţa competentă în ceea ce priveşte cauza mea?)

2.2.1 Regula în materie de competenţă teritorială

În Germania, în temeiul dispozițiilor referitoare la competența generală din Codul de procedură civilă (*Zivilprozessordnung*, ZPO) (articolele 12-18), competența teritorială este determinată de domiciliul pârâtului. Dacă o persoană nu are un domiciliu permanent, competența teritorială se stabilește în funcție de locul în care persoana respectivă locuiește în Germania și, dacă un astfel de loc nu este cunoscut, în funcție de ultima reședință permanentă a persoanei (articolul 16 din Codul de procedură civilă). În cazul persoanelor juridice, competența teritorială este determinată de sediul social (articolul 17 din Codul de procedură civilă).

2.2.2 Reglementări particulare

2.2.2.1 Când pot alege între instanţa din raza teritorială în care pârâtul îşi are domiciliul (instanţa determinată prin aplicarea regulii de bază) şi o altă instanţă?

Pentru anumite tipuri de cauze, reclamantul poate alege o jurisdicție specială, dar nu exclusivă, diferită față de cea determinată de domiciliul pârâtului.

Exemple:

* Litigiile născute dintr-un raport contractual și litigiile cu privire la existența unui contract pot fi aduse, de asemenea, în fața instanței de la locul în care trebuie îndeplinită obligația în litigiu [competența specifică privind locul de îndeplinire, articolul 29 alineatul (1) din Codul de procedură civilă]. Un acord în ceea ce privește locul de îndeplinire este relevant din punct de vedere procedural numai în cazul în care părțile contractante fac parte din categoria persoanelor autorizate să încheie acorduri de alegere a jurisdicției, în temeiul articolului 38 alineatul (1) din Codul de procedură civilă, a se vedea 2.2.2.3. termenul „raport contractual” include toate contractele reglementate de dreptul obligațiilor, indiferent de tipul de obligație. Atunci când instanțele competente în conflicte de muncă au competența de a judeca astfel de cazuri, dispoziția se aplică *mutatis mutandis*.

* Acțiunile în răspundere civilă pentru fapte ilicite pot fi judecate și de instanța în a cărei rază teritorială a avut loc fapta în cauză (articolul 32 din Codul de procedură civilă).
* Potrivit articolului 20 din Legea privind codul rutier (*Straßenverkehrsgesetz*, StVG), instanța în jurisdicția căreia s-a produs evenimentul vătămător, și anume accidentul de circulație, este competentă și în ceea ce privește cauzele introduse în temeiul legii respective.
* În cursul unei proceduri penale, victima unei infracțiuni poate să introducă, la instanța unde s-a formulat plângerea penală, o cerere de compensații financiare care i se cuvin ca urmare a infracțiunii [constituirea ca parte civilă în temeiul articolelor 403 și 404 din Codul de procedură penală (*Strafprozessordnung*, StPO)];
* Competența teritorială în ceea ce privește procedurile de divorț este reglementată la articolul 122 din Legea privind procedurile în materia de familie și procedurile necontencioase (*Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit*, FamFG). Prin urmare, competența teritorială revine doar instanței specializate în dreptul familiei (*Familiengericht*, o secție a instanței locale) în al cărei district își are reședința obișnuită unul dintre soți, împreună cu toți copiii minori ai cuplului (și anume, centrul efectiv al vieții lor). Dacă nu există o astfel de reședință obișnuită cu toți copiii minori ai cuplului în momentul în care procedurile devin pendinte, și anume în momentul comunicării cererii de chemare în judecată, competența exclusivă aparține instanței specializate în dreptul familiei în al cărei district își are reședința obișnuită unul dintre soți împreună cu unii dintre copiii minori ai cuplului, cu condiția ca niciunul dintre copiii cuplului să nu aibă reședința obișnuită la celălalt soț.
Dacă nu se poate stabili astfel competența, competența exclusivă aparține instanței pentru cauze de familie în al cărei district soții și-au avut reședința obișnuită comună, dacă reședința obișnuită a unuia dintre soți se află în continuare în respectivul loc în momentul în care procedurile devin pendinte (a se vedea mai sus). Dacă nu se aplică nici această situație, punctul de referință este locul de reședință obișnuit al părții adverse, cu excepția cazului în care nu există niciun astfel de loc de reședință în Germania. În acest caz, punctul de referință este locul de reședință obișnuit al solicitantului.
Dacă nici în acest caz nu se poate stabili o competență, atunci competența exclusivă aparține instanței pentru cauze de familie din cadrul instanței locale Berlin-Schöneberg.
* Competența teritorială pentru cauze legate de întreținere este reglementată la articolul 232 din Legea privind procedurile în materia de familie și procedurile necontencioase. Instanța în care sunt sau au fost pendinte în primă instanță cauze legate de aspecte matrimoniale are competență exclusivă în ceea ce privește întreținerea pentru soți și copii, pe perioada în care cauzele respective încă sunt pendinte.
Dacă o cauză legată de aspecte matrimoniale nu mai este pendinte, instanța în al cărei district își are reședința obișnuită copilul sau părintele care are autoritatea de a acționa în numele copilului minor are competență exclusivă în ceea ce privește aspectele legate de întreținere pentru un copil minor sau echivalent. Acest lucru nu se aplică în cazul copiilor sau al părinților a căror reședință obișnuită se află în străinătate.
Pentru toate celelalte aspecte legate de întreținere (întreținerea soților sau a copiilor care nu fac obiectul dispozițiilor de mai sus, dar și întreținerea nepoților, a părinților sau a mamelor singure), se aplică în continuare dispozițiile generale, adică are prioritate reședința obișnuită a părții adverse. În unele situații speciale, există posibilitatea de a alege jurisdicția, conform articolului 232 alineatul (3) teza a doua din Legea privind procedurile în materia de familie și procedurile necontencioase.
* În cadrul procedurilor privind răspunderea părintească sau dreptul de acces, se aplică aceleași dispoziții, în temeiul articolului 152 din lege, și anume, dacă procedurile de dizolvare a căsătoriei sunt pendinte, această instanță își păstrează competența. Dacă nu este pendinte nicio procedură privind aspecte legate de căsătorie, punctul de referință este reședința obișnuită a copilului. Data de referință pentru stabilirea competenței este data la care este sesizată instanța.

2.2.2.2 Când am obligaţia să aleg o instanţă diferită de cea din raza teritorială în care pârâtul îşi are domiciliul (instanţă determinată prin aplicarea regulii de bază)?

Dacă legea prevede în mod expres o instanță care are competență exclusivă, aceasta are prioritate față de orice altă instanță, adică acțiunea poate fi introdusă (este admisibilă) doar la instanța care are competență exclusivă. Instanțele care au competență exclusivă provin în principal din Codul de procedură civilă, dar și din legi speciale (de exemplu, articolul 122 din Legea privind procedurile în materia de familie și procedurile necontencioase).
Dacă acțiunea are ca obiect un bun imobil sau un drept echivalent unui bun imobil (de exemplu, emfiteoză), instanța care are competența exclusivă în unele cauze este instanța în a cărei rază teritorială este situat imobilul; aceleași dispoziții se aplică și în cazul acțiunilor având ca obiect dreptul de proprietate asupra unui bun imobil sau sarcinile care grevează un bun imobil, litigiile născute din degrevarea de sarcini, acțiunile posesorii, litigiile legate de limitele proprietății și acțiunile de partaj (articolul 24 din Codul de procedură civilă).
În cazul litigiilor născute din contractele de leasing sau de arendare a unor spații sau din existența unor astfel de contracte, instanța care are competența exclusivă este instanța în al cărei district sunt situate spațiile închiriate sau arendate [articolul 29a alineatul (1) din Codul de procedură civilă]. Această dispoziție nu se aplică, însă, închirierii de spații de locuit pentru uz temporar (case de vacanță, camere de hotel etc.), de spații amenajate pentru chiriași individuali sau de case și spații pentru îndeplinirea unor atribuții oficiale [articolul 29a alineatul (2)].
În cazul acțiunilor introduse împotriva proprietarului unei instalații industriale situate în Germania, în care se solicită despăgubiri pentru un prejudiciu cauzat de efecte asupra mediului, instanța care are competență exclusivă este instanța în al cărei district se află instalația care a produs efectul asupra mediului (articolul 32a).
În cazul procedurilor de despăgubire datorate unor informări publice false sau înșelătoare privind piața de capital sau neinformării publicului în această privință, ori al procedurilor pentru îndeplinirea unui contract în temeiul unei oferte în conformitate cu Legea privind achiziția și preluarea de titluri de valoare (*Wertpapiererwerbs- und Übernahmegesetz*), instanța cu competență exclusivă este cea de la sediul social al emitentului, al ofertantului altor investiții de capital sau al societății vizate, dacă sediul social se află în Germania, iar reclamația este îndreptată împotriva emitentului, a ofertantului sau a societății vizate, chiar dacă nu exclusiv (articolul 32b).
În acțiunile de recuperare a creanțelor [prin intermediul procedurii de somație de plată (*Mahnverfahren*)], instanța care are competență exclusivă este instanța locală de drept comun a reclamantului, cu alte cuvinte, instanța în a cărei rază teritorială se află domiciliul sau, în cazul persoanelor juridice, sediul social al reclamantului [articolul 689 alineatul (2) prima teză din Codul de procedură civilă]. Dacă pe baza domiciliului solicitantului nu se poate stabili un punct de referință pentru jurisdicție în Germania, competența exclusivă îi revine instanței locale din Berlin-Wedding. Aceste dispoziții se aplică și în cazul în care în alte acte legislative se specifică o altă competență exclusivă.
În procedurile de executare silită, instanța care are competență exclusivă este instanța locală în a cărei rază teritorială urmează să aibă loc sau a avut loc executarea silită [articolul 764 alineatul (2) și articolul 802 din Codul de procedură civilă]. În cazul executării revendicărilor și a altor drepturi de proprietate, competența revine instanței locale de la locul de reședință al debitorului [articolul 828 alineatul (2)]. În cazul vânzării forțate prin licitație sau al administrării forțate a unui bun imobil, instanța care are competența exclusivă, în calitate de instanță executorie, este instanța locală în a cărei rază teritorială este situat bunul imobil respectiv [articolul 1 alineatul (1) și articolul 146 din Legea privind administrarea și executările silite (*Gesetz über die Zwangsversteigerung und die Zwangsverwaltung*, ZVG) și articolele 802 și 869 din Codul de procedură civilă].
Dacă o terță parte susține că deține un titlu de proprietate care previne executarea unui bun ce face obiectul executării silite, competența exclusivă revine instanței în a cărei rază teritorială se desfășoară procedura de executare silită (articolul 771 din Codul de procedură civilă).

Atunci când o obligație nu poate fi executată de nimeni altcineva decât de partea căreia îi revine obligația respectivă (*unvertretbare Handlung*), instanța de prim grad de jurisdicție are competența de a-i asigura executarea, indiferent dacă este vorba despre o obligație de a face ceva, de a permite ceva sau de a nu face ceva (articolele 894, 895, 888 și 890 din Codul de procedură civilă). Instanța de prim grad de jurisdicție deține și competența pentru acțiunile în cadrul cărora se formulează o obiecție asupra revendicării stabilite prin hotărâre (articolul 767 din Codul de procedură civilă).

2.2.2.3 Pot părţile însele să atribuie competenţă unei instanţe care altfel nu ar fi competentă?

a) Acorduri

Codul de procedură civilă prevede posibilitatea încheierii de acorduri privind alegerea jurisdicției. Conform articolului 38 alineatul (1) din cod, o instanță de prim grad de jurisdicție care nu deține în mod automat competența poate dobândi competența ca urmare a unui acord explicit sau implicit între părți, dacă părțile sunt societăți comerciale, persoane juridice de drept public sau fonduri speciale de drept public. O instanță de prim grad de jurisdicție poate dobândi competență și în cazul în care cel puțin una dintre părțile contractante nu se încadrează în competența de drept comun a vreunei instanțe din Germania [articolul 38 alineatul (2) din Codul de procedură civilă]. În acest caz, acordul trebuie să fie încheiat în scris sau, în cazul unui acord verbal, să fie confirmat în scris. În cazul în care una dintre părți se încadrează în competența de drept comun a unei instanțe din Germania, orice clauză privind alegerea jurisdicției trebuie să prevadă, în ceea ce privește Germania, fie denumirea instanței respective, fie denumirea unei eventuale instanțe speciale cu competență recunoscută în respectiva cauză.

Conform articolului 38 alineatul (3) din Codul de procedură civilă, acordul privind alegerea jurisdicției este admisibil numai în cazul în care a fost încheiat în mod expres și în scris după apariția litigiului sau pentru a acoperi posibilitatea ca viitorul pârât să își stabilească domiciliul sau reședința obișnuită în străinătate după încheierea contractului sau ca domiciliul sau reședința obișnuită a acestuia să nu fie cunoscută în momentul introducerii acțiunii.

Acordul privind alegerea jurisdicției trebuie să se refere întotdeauna la un anumit raport juridic și la litigiile juridice născute din acesta; în caz contrar, acordul nu este valabil [articolul 40 alineatul (1) din Codul de procedură civilă]. Acordul privind alegerea jurisdicției este inadmisibil și în cazul în care se referă la cereri de altă natură decât financiară care sunt atribuite instanței locale, indiferent de valoarea obiectului în litigiu. Acordul privind alegerea jurisdicției nu este posibil nici atunci când legea prevede competența exclusivă a unei anumite instanțe [articolul 40 alineatul (2)].

Acordurile privind alegerea jurisdicției care sunt întocmite în forma cerută de lege au caracter juridic obligatoriu pentru instanțe; reiese din textul acordului dacă s-a convenit asupra competenței exclusive.

b) Neridicarea niciunei obiecții legate de competență

Competența poate fi acordată unui tribunal de prim grad de jurisdicție și dacă pârâtul se exprimă oral pe fondul acțiunii fără să conteste lipsa de competență [articolul 39 din Codul de procedură civilă]. În cadrul procedurilor aflate pe rolul instanțelor locale, această consecință juridică apare numai dacă instanța a atras atenția asupra ei (articolul 504).

Cu toate acestea, competența nu poate fi acordată ca urmare a faptului că nu s-au ridicat obiecții legate de competență pe fondul acțiunii în cazul în care un acord privind alegerea jurisdicției ar fi inadmisibil (a se vedea mai sus, litigiile de altă natură decât financiară și competența exclusivă).

3 În cazul în care o cauză este de competenţa unei instanţe specializate, cum pot afla cărei instanţe trebuie să mă adresez?

Se observă caracteristici particulare în ceea ce privește competența specială a instanței competente în conflicte de muncă, nu numai în ceea ce privește competența operațională în temeiul articolelor 2-3 din Legea privind instanțele competente în conflicte de muncă (*Arbeitsgerichtsgesetz*, ArbGG).

Se constată particularități și în ceea ce privește competența teritorială. În cazul procedurilor care conduc la pronunțarea unei hotărâri în temeiul articolului 2 din Legea privind instanțele competente în conflicte de muncă, se face mai întâi trimitere la normele generale de la articolele 12-40 din Codul de procedură civilă [articolul 46 alineatul (1) din cod]. Cu toate acestea, articolul 48 alineatul (1a) din Legea privind instanțele competente în conflicte de muncă stabilește domeniul special de competență (a se vedea 2.2.2.1) al locului de muncă, putând fi înaintate acțiuni și acolo. Normele generale prezentate la punctul 2 se aplică în cazul acordurilor privind competența. Totuși, ar trebui precizat faptul că, în cazul anumitor litigii, partenerii sociali au dreptul, conform articolului 48 alineatul (2) din lege, să specifice competența unei instanțe care nu are în mod automat competență teritorială, fără a respecta articolul 38 alineatele (2) și (3) din cod.

În cazul procedurilor care conduc la pronunțarea unei hotărâri în sensul articolului 2a din Legea privind instanțele competente în conflicte de muncă, articolul 82 alineatul (1) din lege prevede jurisdicția exclusivă a locului de desfășurare a activității sau a sediului social al întreprinderii.

Ultima actualizare: 31/07/2023

Versiunea în limba naţională a acestei pagini este administrată de punctul de contact RJE respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea naţională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Nici RJE și nici Comisia Europeană nu-și asumă nicio răspundere sau responsabilitate în legătură cu informațiile sau datele pe care le conține ori la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.